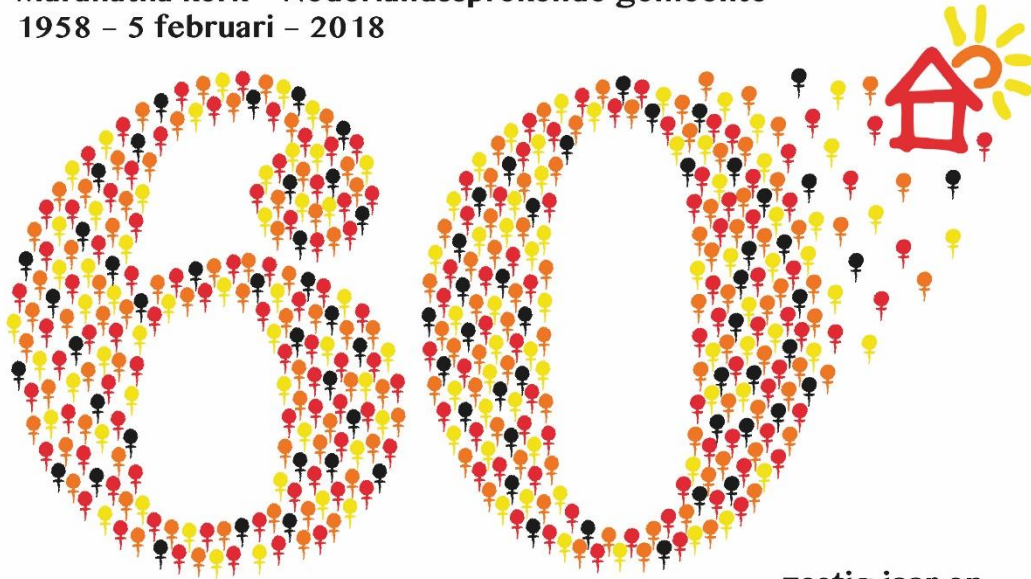

Maranatha kerk – Nederlandssprekende gemeente
1958 – 5 februari – 2018

zestig jaar en ...
eigenwijs de liefde van Christus rond Johannesburg doorgeven

Maranatha Mare

November 2018

Jaargang 45 No 9

By die poskantoor as nuusblad geregistreer

Hoogleraar theologie Stefan Paas is de nieuwe Theoloog des Vaderlands. Afgelopen zaterdag (27/10/2018) kreeg hij de titel overgedragen van Claartje Kruijff tijdens de Nacht van de Theologie. Hij besloot de avond met een nachtgebed waarvan de tekst hieronder te lezen is.

God, ze zeggen dat u terug bent.

Er worden boeken over geschreven, dus het is zo.

Blijkbaar was u dan een tijd lang weg.

Niet overal, niet voor iedereen, maar toch wel hier bij ons. Ook daarover is veel geschreven, dus ook dat moet wel waar zijn. Maar ik kan niet helpen dat ik dan denk: waar was u dan die hele tijd?

‘Is hij misschien op reis?’, vroeg een profeet lang geleden. ‘Heeft hij zich afgezonderd? Roep je wel hard genoeg? Probeer het nog eens. Misschien slaapt hij.’

Dat zei hij over Baäl, toen zijn priesters zich wanhopig afvroegen waar hun god toch uithing. Hij maakte zich nogal vrolijk over mensen die zo dachten over God. Dus als u dan inderdaad terug bent, dan blijf ik me afvragen waar u dan was. Of kan het zijn dat we de woorden niet vonden, de tekenen niet zagen?

Vaak denk ik over u als over Nepal. Of Australië, Vuurland of Antarctica. Een ver land met woeste bergen of sneeuwwitte stranden, gletsjers en vulkanen. Een uitdagende bestemming.

Daar komt men alleen na een lange reis door verschillende tijdzones. Daar moet je je best voor doen: bagage pakken, inenting halen, de *Lonely, Lonely Planet* doorkruisen.

Zo’n God waar je pas na een lange reis aankomt, zo’n God kan gemakkelijk weg zijn. Vertrokken. Onvindbaar. Te afgelegen voor normaal toerisme. Dood misschien. Begraven ergens ver weg, op een vergeten plek.

Maar wat als het waar is wat soms wordt gefluisterd: dat u dichtbij bent, dichterbij dan onze halsslagader? Dichterbij dan m’n ademhaling? ‘In God leven wij, bewegen wij, en zijn wij’, zei Paulus – toch geen man die opzag tegen reizen. Als hij aan u dacht, dacht hij blijkbaar aan een baarmoeder, niet aan Nepal.

Wat als u zo dichtbij bent dat we al te gemakkelijk over u heen schreeuwen? Zo dichtbij dat onze woorden u ongeloofwaardig maken, zoals onze adem direct begint te stokken als we er bewust aan denken en erover praten?

Zo nabij dat u uit beeld verdwijnt. Kun je je ogen zien? Je oren horen? Je hersens denken? Spreken over u?

Misschien hebben we wel te veel over u gepraat. Te vaak u tot een probleem gemaakt, een onderwerp, een thema, een titel. Te hartstochtelijk hebben we misschien uw bestaan verdedigd – alsof de Eeuwige niets anders te doen heeft dan bestáán!

Als u al begraven was, dan toch onder onze woorden.

Misschien zijn we vergeten dat we in u leven en zijn, in u spreken over u, alleen in u u kunnen verlaten, alleen in u niet in u kunnen geloven. Misschien zijn we ons te weinig ervan bewust dat elk woord aan u een woord is uit u. Gekend

worden komt voor kennen, bemind worden voor beminnen. De diepte spreekt tot de diepte.

En zo, trouwe God, begin ik te denken dat u niet 'terug' bent. Want waarheen zou u gaan voor uw oog? Ging u in de diepte, u zou er zijn. Steeg u ten hemel op, u zelf zou daar zijn. Voor u en voor ons is er geen ontkomen aan u.

En dus, God, is dit onze gedachte voor de nacht:

Wij gaan slapen, wij zijn moe.
Vader, houd ook deze nacht
over ons getrouw de wacht.

<https://lazarus.nl/2018/10/nachtgedachte-stefan-paas/>

Mystiek

Geestelijk leven, spiritualiteit, mystiek.

Deze woorden in de taal zeggen iets over de vreemde, andersoortige relatie die mensen hebben tot de Godheid in wie ze geloven. De grote, verborgen, onkenbare God.

Er zijn verschillende manieren van "weten", kennis verkrijgen. Wij denken waarschijnlijk gelijk aan kennis verkrijgen door middel van het *verstand*, de menselijke rede. Met het verstand kunnen we leren, beredeneren, argumenteren, studeren, zin maken van onze omgeving.

Maar we weten ook dat dit niet de enige bron van kennis is. We leren de wereld om ons heen ook kennen door middel van de *zintuigen* – wat we zien, horen, voelen. Zo leren kleine kinderen. Ook als volwassenen zich meer verlaten op hun verstand om kennis in te winnen, blijven we steeds leren door middel van de zintuigen.

Intuïtieve kennis ("gut feeling") en het zogeheten "zesde zintuig" kreeg in het verleden niet veel erkenning als een legitieme bron van kennis. Maar vandaag de dag wordt er zelfs wetenschappelijk onderzoek gedaan naar deze mysterieuze bron van kennis.

En met "mysterieus" zijn we weer terug bij *mystiek*. Is spiritualiteit, het geestelijke leven, ook een waardevolle bron van kennis? Jazeker.

De Godheid kunnen we niet "leren kennen" door het menselijke verstand alleen. Daar is het verstand te klein voor. De Godheid kunnen we helemaal niet leren kennen door middel van de zintuigen. We kunnen God niet direct zien, horen of voelen, want God is geen waarneembaar object in onze werkelijkheid.

Intuïtieve kennis doet het ook niet helemaal. Met al die vormen van kennis verkrijgen samen, missen we toch nog iets. De mens heeft niet alleen een lichamelijke, psychische en mentale capaciteit. De mens is ook een "geestelijk" wezen. Spiritueel. We hebben de neiging en het vermogen tot relatie met een onzichtbaar, onhoorbaar, onverstaanbaar, verborgen grootheid die wij God noemen.

november 2018 / 3

De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob. Sela

Die relatie is geestelijk, spiritueel, mystiek.

“Mystiek” noemt Gideon van Dam, geestelijke begeleider, “de intieme kant van de spiritualiteit”. God leren kennen door *geestelijke ervaring*, zegt Thomas van Aquino in de dertiende eeuw.

Dit soort kennis van God verkrijgen we wanneer we ons totaal in Gods liefde laten verzinken. Mystiek is het vermogen om ons met die liefde te verbinden door zelf ook lief te hebben. De Duitse theologe, Dorothee Sölle, zegt: “Zonder mystiek verkommert het beeld van de mens tot een consument en producerende machine, die God niet nodig heeft nog Gods beeld kan zijn.”

Om Gods beeld te zijn is ons doel in deze wereld. Dit kunnen we niet zonder liefde. Een producerende en consumerende machine kan Gods beeld niet zijn. “Waar daar liefde is en deernis, daar is God, de Heer,” zingen wij. Dit lied, *Ubi caritas*, komt uit de vroege kerk. Over vele eeuwen heen herkennen gelovigen waar God te vinden is.

Mystiek gaat dus over het alledaagse leven. Waar wij Gods beeld zullen zijn. Waar wij Gods liefde ervaren, uitleven en tonen aan anderen. Over het alledaagse, de realiteiten van ons leven, willen we graag beheer nemen, controle hebben. Maar met mystiek betreden we een terrein waarop we het juist uit de hand geven. In Gods hand. Dit is geen angstwekkende gedachte. Dit is juist een bevrijdende gedachte.

Groot, ruim en vrij is de mysterieuze tegenwoordigheid van God.

Daarin en daardoor mogen wij leven.

Daarin zijn we veilig.

Yolanda Dreyer

Gemeentenuws

Wij zijn dankbaar dat het zo goed gaat met Wilma Mandelstam en dat haar 2de heupoperatie heel goed is afgelopen. Zij is nu helemaal in balans, haar benen zijn nu gelijk en ze hoeft geen speciaal aangepaste schoenen meer te dragen.

Met Marjan van Zee gaat het ook veel beter, zij was gevallen en had een gebroken rug, maar is nu weer aan de beterende hand.

Met Mike Knoester gaat het redelijk goed, met Rina is het minder, ene dag goed en de volgende dag minder goed. Wij denken aan Mike en Rina en ook hun dochter Carol Strydom die haar ouders verzorgt en bijstaat.

Oproep tot stukjes voor de December/Januari Mare

Ik zou het leuk vinden om updates te publiceren van alle lezers van de Mare die in het buitenland wonen of lidmaten in Johannesburg van wie de kinderen niet zo vaak meer in de kerk komen.

Schrijf een kort stukje (Nederlands/Engels/Afrikaans) over de familie/kinderen die bij ons in de kerk kwamen of in de Zondagschool zaten en mail het naar mij bij: evdkuil@gmail.com.

Ik denk bijvoorbeeld aan de volgende mensen, maar dit zijn ze niet allemaal:

- families Bakker, Koppenaar, Verniers, van der Kuil (Harderwijk), van den Berg, Hoogstad, Welling, Janbroers, Andeweg, Lensink, van Driel, de Wee, Venter, Andre en Jonanda Groenewald, Arma Blaauwhof-Smit, Ada Slootweg, Albert en Janine du Plessis, Paul en Femmie le Roux, Wilma Rall, Carusta van der Merwe, Nicolette van den Ejkel;
- kinderen van Diana Kruger, Wikus Kruger, Frouk Smal, Rieneke Boer, Joke de Jong, Eddie de Jong, Martin en Elma van der Kuil, Ernest en Wilma de Jong, Ina Tanzer, Martine Letterie, Paul en Charlotte Reinten

Ellen van der Kuil

Bedankje

Ik wil de persoon die de bloemen verzorgd heeft heel veel bedanken voor de grote bos prachtige bloemen die vandaag aan mij door Ds. Yolanda Dreyer geschonken zijn. Ik verdien ze niet maar been er heel blij mee. De bloemen staan zo mooi op m'n koffietafel. Kleurt de hele kamer op!

Dankje, Dankje, Dankjewel....

Loes Dibb

'n Groen(te) droom

My hartsvriend Etienne Fourie sit my nou die dag aan die droom oor kos. Nie luukse eksotiese kos soos dié waarvan hy 'n meesterkok is nie, maar basiese kos. Kos soos groente wat oral en maklik groei, selfs in die winter, groente soos spinasie, kool, tamaties, beet, wortels en so.

Terwyl ek so dagdroom, sien ek beddings en beddings groente oral waar gelowiges bly. Party van die beddings is op sypaadjies, ander op ongebruikte stukke grond, ander in blombakke by woonstelblokke – maar oral sien ek groentebeddings, nie groot nie, so groot soos Oupa sy beddings gemaak het. Maar oral, in elke dorp, voor gelowiges se huise, en selfs hier en daar waar dit moontlik is, by kerkgeboue.

Soos dit nou maar in 'n droom gaan, sien ek die groente geil staan, en daar is 'n bordjie by die beddings, nogal in die taal wat die meeste in die bepaalde streek gepraat word: *Vat vir jouself, los ook vir dié wat na jou kom.*

En dan droom ek verder hoe mense daar verby kom: 'n enkelma, of 'n pa, moeg na die dag se werk iewers, op pad huis toe, en hulle buk dan af en pluk 'n paar spinasieblare, 'n wortel of twee, drie, 'n paar tamaties en beet. Dankbaar dat daar vanaand iets is om 'n ete van te maak vir ... ag hoe sal ek tog weet? Dalk 'n klompie honger kinders, dalk 'n oumens, of terminaalsieke, vir wie hulle moet sorg, maak eintlik ook nie regtig saak nie.

Soos dit maar is, is dagdrome presies net dit, drome. Ek wonder toe: Wat van die werklikheid? Is so iets hoegenaamd moontlik, om nie eens te praat van realisties nie? Ons bly immers in Suid-Afrika!

november 2018 / 5

De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob. Sela

Blykbaar is so iets wel goed moontlik! Iewers, so lees ek onlangs in 'n koerantberig, het iemand regtig so groente op 'n ongebruikte stuk grond naby sy huis geplant. Nog iemand het toe regtig ook die moontlikheid gesien om die sypaadjie voor sy huis so te benut. Aan die straat se kant so teen die heining af, groei daar spinasie en beet en tamaties vir wie ook al die behoefte het. En wonder bo wonder gedra die ontvangers daarvan hulle heel ordentlik, pluk net wat nodig is, los vir dié wat na hulle kom, en is dankbaar. Soos ons weet, is daar ten spyte van alles steeds baie welwillendheid tussen die mense van ons mooi en vrugbare land.

En vra iemand: Sal alles oral so ordelik en mooi verloop sonder enige probleme? Heel waarskynlik nie. Vandale en kansvatters is daar ongelukkig oral en altyd, water is skaars ek weet, en so kan 'n mens seker nog honderde probleme opnoem waarom so iets hier by ons nooit sal werk nie.

Of so 'n groen(te) droom ooit sal realiseer? Ek weet nie. Dan aan die ander kant dink ek – dalk tog wel, hier en daar. Ek glo vas, dis die klein dingetjies wat die grootste verskil maak. Vyf broodjies en twee vissies in die hande van ons Here het 'n menigte gevoed, dan nie? 'n Mosterdsaadjie wat iemand geplant het... 'n Pakkie saad wat iemand iewers plant. Natuurlik, dit weet ons tog goed, een pakkie saad sal nie al die honger verlig nie, maar dan weer, hoe meer pakkies saad geplant word, hoe meer mense word gevoed... en bo alles, uit eie krag is ons nie tot veel in staat nie, maar onder die seënende hand van ons Here kan menigtes gevoed word. Ons glo tog God werk, dan nie? Laat ons onthou Hy werk deur sy kinders.

Groentes wat feitlik dwarsdeur die jaar gesaai kan word: beet, geelwortels, kool, spinasie, uie. Vir saad wat seisoengebonde is, kan 'n mens die inligting op die pakkie kry.

Dr Christo van der Merwe (emeritus)

Overgenomen uit NHKA Blitspos Jaargang 11 – Uitgawe 36

Annemarie verlaat de christelijke bubbel en ontdekt een nieuwe manier van geloven

Annemarie groeide op in een vertrouwde evangelische bubbel. Het leven blijkt weerbarstiger en de bubbel knapt. Stap voor stap ontdekt Annemarie een nieuwe manier van geloven. Ze neemt je mee op weg in deze nieuwe serie van vier blogs.

Deel 1: De veiligheid en beklemming van de christelijke bubbel

Veilig en vertrouwd

Opgroeien in een christelijke bubbel: veilig en vertrouwd. De veiligheid was meer dan welkom in mijn gezin waar het nodige aan de hand was.

Achteraf zou je kunnen zeggen dat ik geboren ben tijdens een bescheiden *opwekking*. Mijn ouders waren net bewust tot geloof gekomen en samen met wat mensen in het dorp vormden ze een levendige Bijbelstudiegroep vol

november 2018 / 6

De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob. Sela

enthousiaste gelovigen. Als sponzen zogen ze alles in zich op. Niet dat ze daarvoor niet gelovig waren. Mijn ouders kwamen allebei uit een christelijk gezin en gingen naar de plaatselijke kerk. Maar ze waren hongerig en op zoek. In de nieuwe evangelische beweging vonden ze dátgene waar ze naar op zoek waren.

Kinderlijke eenvoud

Op mijn geboortekaartje stond de tekst:

Jezus ga haar voor, op haar levensspoor.

*Zal haar weg soms moeilijk wezen,
met U erbij is niets te vrezen.*

Leid haar aan uw hand, tot in het Vaderland.

De kinderlijke eenvoud die spreekt uit dit gedichtje, laat goed zien hoe we bij ons thuis het geloof beleefden. Jezus was je vriend en met hem kon je het leven aan. Hij hielp je en leidde je op de weg. De soundtrack die bij die periode hoorde, waren de langspeelplaten van Elly & Rikkert. 'Er loopt een man langs de wegen, ik kwam hem tegen, hij zei: *Kijk naar de lelies in het veld.*' Ik kan ze nog altijd zo meezingen.

Als kind was de kerk een uitje. Ik had altijd zin om naar de kerk te gaan, want het was een levendige, gezellige plek. Mensen waren aardig en het geloof was iets moois waar je blij van werd. *Mijn hartje aan Jezus* geven was daarom ook iets wat ik – jong als ik was – met volle overgave deed.

Actief in de kerk

Toen ik tiener werd, kwamen er wat scheurtjes in dat blije geloof. Ik ontdekte bij mezelf een discrepantie tussen mijn gevoel en mijn buitenkant. Het was alsof ik in de kerk mijn *blije zelf* op moest zetten, terwijl ik me van binnen lang niet altijd zo opgewekt voelde.

Ook kreeg ik meer oog voor de mensen om mij heen. Mensen zoals mijn ouders, voor wie het leven lang niet zo gemakkelijk was. Was er in de kerk wel plek voor datgene waarmee je worstelde? Natuurlijk, je kon voor je laten bidden en *in geloof mocht je in de overwinning gaan staan*. Dat gaf een tijdelijke oppepper, maar eenmaal thuis was dat gevoel snel verdampt.

De evangelische kerk die we bezochten, predikte ook een behoorlijk activistisch geloof. De mate waarin je actief in of voor de kerk was, bepaalde voor een groot deel je geloofsstatus. Dat ik als jongere het verlangen kreeg om *de zending* in te gaan, werd ook zeker beïnvloed door deze kerkcultuur.

Zwart-wit in mijn denken

Als onzekere puber was het geloof mijn anker. Ik zie me nog zitten, op de grond tegen de verwarming aan, met dat enorme boek van Keith Green. Elke dag voor schooltijd las ik een hoofdstuk uit de biografie van Green. In dit boek vond ik mijn dosis krachtvoer om de dag door te komen. Ja, ik was wat je noemt nogal serieus.

november 2018 / 7

De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob. Sela

Toch was het ook oprecht mijn verlangen om Gods wil te doen. Ik zag het geloof als ultiem medicijn voor alles in het leven. Ik was heel zwart-wit in mijn denken: iets was of *goed* of *van de wereld*.

Best een beetje eng eigenlijk. Behoorlijk fundamentalistisch ook. In elk geval wereldvreemd. Maar dat zie ik nu pas. Wat had ik baat gehad bij wat lichtvoetigheid en speelsheid. Maar toen waren mijn overtuigingen en manier van geloven mijn veilige vesting. Een vesting die ik hard nodig had, want met een moeder die door haar psychiatrische ziekte regelmatig flink van het padje was en met mijn wiebelige zelfbeeld als puber, klampte ik me vast aan mijn geloof.

Bijbeltje stukgelezen

Dat verlangen om te doen wat God wilde, vertaalde zich in allerlei activiteiten. Ik begon een bidgroepje op de middelbare school, waarmee ik mezelf bepaald niet populairder maakte. Ook bezocht ik allerlei christelijke conferenties en ik las mijn kleine Bijbeltje stuk. De ziekte van mijn moeder benaderde ik ook *geestelijk*. Ik niet alleen trouwens; er werden complete gebedssessies belegd om mijn moeder te bevrijden van de demonen die haar psychiatrische stoornis zouden veroorzaken.

Over dat alles schud ik nu een beetje meewarig mijn hoofd. Het was een bubbel, absoluut.

Nu ben ik over de veertig en heb ik zelf een gezin en kinderen. Ik sta zo heel anders in het leven dan toen. Je zou kunnen zeggen dat mijn leven toen een beetje was als een kleine, aangeharkte en omheinde tuin. Veilig, duidelijk en overzichtelijk. Ik had geen benul van alles wat er te ontdekken was buiten die tuin.

Stap voor stap ontdekte ik dat de wereld veel groter, maar belangrijker nog: veel mooier was dan ik dacht. En dat God overal in die wereld te vinden was. Niet alleen maar in dat kleine afgebakende stukje dat ik kende.

<https://lazarus.nl/2018/10/annemarie-verlaat-de-christelijke-bubbel-en-ontdekt-een-nieuwe-maniem-van-geloven/>

Deel 2: Deze ontmoeting luidde het einde in van mijn zwart-wit geloof.

Wisselmoment

Wanneer je terugkijkt op je leven beseft je dat sommige gebeurtenissen of ontmoetingen een grote impact hebben gehad. Als een soort wissels die je leven op een ander spoor zet. Zo'n wisselmoment had ik in 1998.

Ik liep stage voor een Britse NGO in Pakistan en woonde daar een retraite bij. Een van de sprekers tijdens deze retraite was de **Australische Dave Andrews**. Ik was nogal onder de indruk van zijn voorkomen. Fors, charismatisch, een soort hippie die uit de jaren zeventig leek ontsnapt.

Een bijzondere kerel, niet alleen qua uiterlijk, maar nog meer door zijn levensgeschiedenis. Hij was nog piepjong en net getrouwd toen hij met zijn kersverse echtgenote naar India vertrok om in de sloppenwijken te gaan wonen

en werken. Dit deden ze vele jaren en samen met Indiërs brachten ze zichtbare positieve veranderingen voor heel veel armen, o.a. door middel van microfinanciering programma's.

Nieuwe blik

Tot het moment kwam dat ze geen werkvisum meer kregen voor India en noodgedwongen terugverhuisden naar hun thuisland Australië. Ze vestigden in Brisbane waar ze zich in gingen zetten voor achtergestelde, onder wie Aboriginals. Ze combineerden sociaal werk met activisme, waarbij ze demonstreerden voor meer rechten. En dat doen Dave en zijn vrouw Ange tot op de dag van vandaag.

Deze Dave sprak dus tijdens de retraite en opende voor mij een heel nieuwe blik op christen-zijn. Ik weet nog hoe ik driftig aantekeningen zat te maken in mijn schriftje en de ene quote na de andere neerpende. Ik was de jaren ervoor al wat sceptischer geworden ten aanzien van christelijke bobo's die van alles verkondigden, maar in hun leven soms iets heel anders lieten zien. Dave maakte indruk omdat hij helemaal leek samen te vallen met zijn boodschap.

Scheidslijn

Een van de meest fascinerende dingen die Andrews zei, was dat de scheidslijn tussen gelovig zijn en niet-gelovig zijn misschien helemaal niet zo scherp te trekken is. Het was alsof ik door de bliksem getroffen werd. Ik, die altijd een erg zwart-witgeloof had gehad, die altijd heel zeker dacht te weten wat werelds was en wat van God. Die bang was voor alles wat met andere religies te maken had. Ik wist in eerste instantie niet wat ik ervan moest denken.

Het is een idee waar ik nog een paar jaar op gekauwd heb. Terwijl ik de eerste voorzichtige stappen buiten mijn *omheinde tuin* zette en ontdekte hoe ruim genade is, ervoer ik ironisch genoeg mijn eigen excommunicatie moment.

Excommunicatie

Het was jaren later en ik woonde inmiddels met mijn man en ons peuterdochtertje in een woongroep. Vanuit ons idealisme om iets voor anderen te betekenen, hadden we ons kleine flatje verruild voor een grote villa die we deelden met een ander gezin, twee vrijgezellen en drie jongeren. We boden de jongeren op laagdrempelige wijze begeleiding, totdat ze de stap tot zelfstandig wonen aankonden. Een mooi concept, maar het begon al snel te wringen. Niet in de laatste plaats door uiteenlopende opvattingen over het geloof.

Een voorval was daarbij typerend voor de steeds stroevere verhoudingen. In mijn enthousiasme -en zekere naïviteit- deelde ik met mijn christelijke medebewoners de ruimte die ik had gevonden in Andrews' woorden. Er viel een ijzige stilte en mijn huisgenoten vroegen zich daarna hardop af of ze nog wel langer met mij konden bidden. Want *'geloofde ik nog wel hetzelfde als zij?'*

Pijnlijk moment

Het was een pijnlijk moment. Maar achteraf gezien een belangrijke wissel die omgezet werd. Mijn geloof was lange tijd zwart-wit geweest. Zoals ik nu

weggezet werd, zo had ik zelf dus ook jarenlang mensen gediskwalificeerd. Omdat ze in mijn ogen niet radicaal genoeg waren. Hoe zelfingenomen was ik al die tijd niet geweest? Wie had ik niet allemaal pijn gedaan met mijn beter-weten? Ik begon te twijfelen aan mijn blik, aan hoe ik geloof zag, hoe ik God zag. En ook hoe ik naar de wereld om me heen keek.

Er brak een tijd van zoeken aan voor mij en mijn man. We hadden ruimte nodig. Niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk. We verlieten de woongroep om een lange reis te maken.

<https://lazarus.nl/2018/07/annemarie-deel-2-deze-ontmoeting-luidde-het-einde-in-van-mijn-zwart-witgeloof/>

Deel 3: Thuiskomen in een vreemd land.

Radicale stap

Het is nu ruim tien jaar geleden dat mijn man en ik een radicale stap maakten. Ik zegde mijn baan op, we verlieten de woongroep zonder een nieuw huis te hebben en sloegen al onze huisraad op in een oude schuur. Met twee koffers, een baby in de kinderwagen en een peuter in de buggy, stapten we op het vliegtuig naar Zuid-Afrika om ons te storten in een vijf maanden lang avontuur. De laatste maanden in de woongroep had ik me vaak letterlijk benauwd gevoeld door alle spanningen. Er viel daarom heel wat van mijn schouders af toen we dat hoofdstuk konden sluiten. Tegelijkertijd waren mijn man en ik ons ervan bewust dat er nog een hele weg voor ons lag. Ook wij moesten dealen met onze teleurstelling. Met een realiteit die botste met onze idealen. Met onze vragen over hoe nu verder? En wat met God, geloof en kerk?

Voor die vragen vond ik op dat moment geen ruimte in de kerk of in de christelijke wereld. Daar voelde ik me vaak veroordeeld, zoals die keer in de woongroep. Meer van dit soort momenten volgden elkaar daarna snel op. Geloofsgesprekken in de familie ontaarden in irritaties en veroordeling. Sommige vrienden werden *bezorgd* en stuurden me christelijke lectuur toe. Goed bedoeld, maar ik werd er kriegelig van.

Vlucht

Dus kwam dat wilde plan om vijf maanden te gaan reizen als een soort superlange retraite als geroepen. Er waren mensen die onze reis een vlucht noemden. *Teleurgesteld in God en de kerk je wonden gaan likken in een exotisch oord*. Zoiets. Anderen vonden het onverantwoord om met twee kleine kinderen naar zo'n gevaarlijk land te gaan. Misschien waren we al wat murw geslagen door wat we over ons heen hadden gekregen, maar ik kan me niet herinneren dat het me erg deerde wat anderen zeiden.

Er was vooral een diepe overtuiging dat het goed was om ons even letterlijk los te maken van huis en haard. Een half jaar lang trokken we door Zuid-Afrika en Namibië. Zonder plan, zonder doel. Leven met de dag. Soms vroegen we ons af wat we in hemelsnaam aan het doen waren als we weer eens een nacht niet

geslapen hadden door een huilende baby en we weer met koffers, buggy en al op zoek moesten naar een nieuw logeeraadres.

Maar de ruimte die we vonden, werkte helend. De woeste golven op het strand van Kalk Bay, de ruige woestijn van Namibië, de verstilde dorpjes in de Karoo.... Dit was precies wat we nodig hadden. Op afstand van familie en vrienden in een onbekend land kwamen we weer tot onszelf.

Weer terug

En tot God. Want tijdens die reis maakte ik kennis met het werk van de Zuid-Afrikaanse Dominicaan Albert Nolan. Ik las zijn boek *Jesus Today: a spirituality of radical freedom*. Het boek hielp me om te zien hoe God verbonden is met deze wereld, met de natuur, de mensheid. Het was een prettig confronterende uitnodiging om verder te kijken dan het *ik-en-mijn-geloof-cirkeltje* en oog te krijgen voor meer universele thema's als ecologie en gerechtigheid.

Ik raakte stukje bij beetje mijn teleurstelling en cynisme kwijt. Ging de confrontatie aan met mezelf, met mijn gevoelens. Pelde de laagjes een voor een af, totdat ik bij de kern kwam en ontdekte dat er nog steeds een vlammetje brandde. En al bezochten we die vijf maanden geen enkele kerk, toch kwam God weer terug in mijn leven. Of nee, Hij was natuurlijk nooit weg geweest.

<https://lazarus.nl/2018/07/annemarie-zit-in-een-geloofscrisis-en-vertrekt-zonder-verder-plan-naar-zuid-afrika/>

Laatste deel: Opnieuw beginnen in een 'seculier dorp'.

Opnieuw beginnen

Na vijf intensieve, maar onvergetelijke maanden in Afrika, kwamen we terug in Nederland. Wonderlijk genoeg vonden we al snel een leuk huis in een dorp in de Betuwe. Daar konden we helemaal opnieuw beginnen.

Zo streken we neer in een dorp waar we niemand kenden. Dat gaf zowel een gevoel van vrijheid als van verloren-zijn. We konden helemaal opnieuw beginnen, maar we moesten ook alles van de grond af aan op gaan bouwen.

De enige school die er stond, was een openbare school. *Kan ik mijn kinderen daar wel naartoe laten gaan?* spookte het nog door mijn hoofd. Maar het bleek een prima school en belangrijker nog: ik leerde via mijn kinderen en deze school voor het eerst van mijn leven mensen kennen voor wie God, geloof en de kerk geen enkele betekenis hadden.

Dubbele agenda

Ik vond het ergens wel grappig, terugdenkend aan mijn verwoede pogingen die ik eerder had gedaan om vrienden te worden met *ongelovigen*. Iets dat in die christelijke bubble natuurlijk nooit gelukt was. Met schaamrood op mijn wangen dacht ik tegelijkertijd ook terug aan de term *vriendschapsevangelisatie*: vrienden maken met ongelovigen om ze zo over God te kunnen vertellen. Ik bibberde van die dubbele agenda en zoveel onwaarachtigheid.

Terugkijkend denk ik dat het nodig kan zijn om je een poosje af te zetten. Je los te maken van vanzelfsprekendheden en je eigen weg te zoeken. Er komt een

moment dat je je niet meer kunt verschuilen achter een moeilijke jeugd of een strakke kerkleer. Zo herinner ik me een huisgenootje die vaak plagend tegen me zei: 'Jij weet heel goed waar je tégen vecht. Maar waar vecht je vóór?'. Een rake opmerking. Want het is een goede vraag: waar kies ik voor? Het heeft denk ik ook wat met volwassen worden te maken.

Sprong in het diepe

Veel in de kerk van mijn jeugd draaide om het vinden van *Gods plan voor je leven*. Ik was ervan overtuigd dat God een plan had en dat als ik maar genoeg bad en uit de Bijbel las, ik dit plan zou ontdekken. Toch ben ik echter steeds meer tot de conclusie gekomen dat ik *mijn leven* niet zozeer op Gods bordje kan schuiven, maar zelf aan de bak moet.

Begrijp me niet verkeerd. Ik ben me er misschien nog wel meer bewust van dan ooit hoezeer ik van God afhankelijk ben. Maar die afhankelijkheid heeft wel een andere vorm gekregen. Ik geef me over, maar niet meer aan een God die ik kan narekenen, maar aan een God die grotendeels mysterie voor me is. Het is een sprong in het diepe.

Zwijgen

Het prachtige gedicht van J.C Schagen verwoordt dit heel raak:

Wit

Als ik van u moet spreken, doe ik alle mooie woorden weg.

Ik wil liever weinig zeggen

Ik wil maar liever kale woorden zeggen

Wat arme kale stenen, dat is mijn verhaal

Mooie woorden denken alleen maar aan zichzelf en weten van dienen niet

De goede woorden zijn arm en naakt

Als Franciscus

Ze zijn trouw

Enkele goede woorden, dat is genoeg

Want er mag niets komen tussen u en mij

Eigenlijk wil ik liever met u zwijgen.

Betoverend

En toch. Soms steekt het ineens de kop op. Dan denk ik terug aan die jonge vurige vrouw die ik ooit was, vol dromen en verlangens. Het geloof had een soort betoverend effect op me. Er hing zoveel verwachting in de lucht. Dan kan mijn dagelijkse leven nu soms wat alledaags, wat gewoontjes voelen. En vraag ik me af of het wel *goed genoeg* is.

Vanuit onverwachte hoek vind ik een stuk rust om hier meer ontspannen mee om te gaan. Uit de Bijbel zelf namelijk. Toen die Bijbel me lange tijd niks zei,

november 2018 / 12

De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob. Sela

kwam een hertaling uit, *The Message*, door Eugene Peterson. Dankzij zijn frisse stijl ging de Bijbel weer voor me leven. Deze tekst is me bijzonder dierbaar:

*Are you tired? Worn out? Burned out on religion?
Come to me. Get away with me and you'll recover your life.
I'll show you how to take a real rest.
Walk with me and work with me – watch how I do it.
Learn the unforced rhythm of grace.
I won't lay anything heavy or ill-fitting on you.
Keep company with me and you'll learn to live freely and lightly.'*
Matteüs 11:28-30 *The Message*

Lichter

Ik bevind me zo'n beetje in het midden van mijn leven. Er ligt een leven achter me, waarin ik me regelmatig gevangen voelde en waarbij ik het leven vaak zo zwaar nam. In dat stukje dat voor me ligt, hoop ik steeds een beetje lichter en vrijer te worden. Dus neem ik dat advies uit Matteüs maar ter harte en probeer ik dicht in de buurt van Jezus te blijven.

Lichter en vrijer leven, dat is een prachtig vooruitzicht toch?

<https://lazarus.nl/2018/08/annemarie-ontdekt-een-lichter-vrijer-leven-en-geloof/>

Annemarie van den Berg-Nap is moeder van twee kinderen en cultureel antropoloog. Ze werkt als redacteur en freelance journalist, schrijft voor *Lazarus* en deelt blogs op haar eigen site lachomjezelf.nl. Annemarie schrijft graag over haar zoektocht én worsteling met geloof, leven, en alle verwachtingen inside en outside zichzelf.

Dienstrooster november 2018

	4 nov	11 nov koffiedrinken	18 nov Geen eredienst	25 nov Doden- herdenking
1	E de Jong	F vd Kuil		C Reinten
2	C Reinten	T van Wyk		E de Jong
3	D Kruger	M Letterie		J de Jong
4	J de Jong	JW Hoorweg		R Boer
5	H Kettner	L Dibb		A Basson
Groet	W Kruger	M Letterie		H Kettner
Bloemen	W Mandelstam	S Reinten		E vd Kuil
Koffie		F Smal I Pol		

Verjaardagen november 2018

donderdag 1	Diana Kruger	082 802 5403
donderdag 1	Rendum Venter	011 867 1189
dinsdag 6	Elma vd Kuil	011 894 2556
donderdag 15	Rieneke Boer	011 704 1840
zaterdag 17	Bernard vd Kuil	073 251 0010
zaterdag 17	Bianca Eames	083 555 8699
zaterdag 17	Alex Reintjes	011 822 2878
dinsdag 20	Rob Calmer	011 648 6001
zondag 25	Ineke de Jong	079 516 7517
maandag 26	Richard Steinmann	011 234 5857

Agenda november 2018

Zaterdag 3	8h00-14h00	ORANJEHOFMARKT
Zondag 4	10h00	Eredienst Ds. Y Dreyer
Dinsdag 6	9h30 – 13h30	Kerkkantoor
Zondag 11	10h00	Eredienst Ds. Y Dreyer Koffiedrinken
Dinsdag 13	9h30 – 13h30	Kerkkantoor
Donderdag 15	19h30	Bijbelstudie Noorde – Rieneke 011 704 1840
Zondag 18	Geen Eredienst	
Dinsdag 20	9h30 – 13h30	Kerkkantoor
Zondag 25 Dodenherdenking	10h00	Eredienst Ds. Y Dreyer
Dinsdag 27	9h30 – 13h30	Kerkkantoor
Donderdag 29	10h00	KOFFIECLUB Jaarafsluiting/Kerstlunch
Zaterdag 1 december	De Backery/ De Molen	Sinterklaasdag Sinterklaas 12h00-13h00

MARANATHA KERK	
Webadres	http://www.nlgemeente.co.za
Facebook	http://tinyurl.com/FBMaranatha
Straatadres	Sherborneeweg 3, PARKTOWN
Postadres	Nederlandssprekende Gemeente Postbus 84552 GREENSIDE 2034
Predikante	Ds Yolanda Dreyer 012 348 9850 / 082 893 2104 yolanda.dreyer@up.ac.za
Kerkkantoor Dinsdag ochtend 9h30 – 13h30	Jan-Willem Hoorweg 011 726 1409 / 082 557 0047 nlgemeente@mweb.co.za
Bank Details	Beneficiary: Ned. Hervormde Kerk Nedbank Current Account 1979 316872 Branch: Nedbank Fox Street, Code 190805 Code 198765 for online payments
Scriba Redactrice Mare	Ellen van der Kuil 011 478 1082 / 083 626 3272 evdkuil@gmail.com
Scriba Registratie	Hanja Kettner 012 654 7692 / 082 546 8471 hanja.kettners@vodamail.co.za
Kassier	Marco van Wieringen 011 442 9696 marcovw@mweb.co.za
Koster	Ferry van der Kuil 011 478 1082 estruct@iafrica.com
Organist	Milton Webber 061 016 5289 chiefsub@gmail.com